

Protocol inzake de onafhankelijkheid van de accountant in het kader van de dienstverlening door PricewaterhouseCoopers aan Patrimonium woonstichting

Algemeen

Als opdrachtgever van Patrimonium woonstichting wordt aangemerkt:

- Het toezichthoudend orgaan in casu de Raad van Commissarissen

PricewaterhouseCoopers is de handelsnaam van onder meer de volgende vennootschappen: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V., PricewaterhouseCoopers Corporate Finance & Recovery N.V. en PricewaterhouseCoopers B.V..

Beleid

Patrimonium woonstichting, inclusief de entiteiten waarmee zij door beslissende zeggenschap ofwel een financiële band een verbinding conform het Besluit Beheer Sociale Huursector is aangegaan, zal alleen gebruik maken van de diensten van de externe accountant (anders dan de audit services zoals hieronder aangegeven), indien deze niet conflicteren met de onafhankelijkheid van de accountant in zijn functie als wettelijk controleur van de jaarrekening en controleur van andere verantwoordingsstukken.

Beleidsrichtlijnen

In zijn algemeenheid geldt dat het beleid van de externe accountant van Patrimonium woonstichting zodanig dient te zijn, dat de onafhankelijkheid van de externe accountant is gewaarborgd door een stelsel van maatregelen overeenkomstig het advies van de Europese Commissie met betrekking tot wettelijke onafhankelijkheid van de accountant in de EU en de richtlijnen zoals uitgebracht door het Koninklijk Nivra. Deze regels zijn gebaseerd op het principe dat een accountant onafhankelijk moet zijn van de audit cliënt, zowel zichtbaar als feitelijk.

Aanstelling van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Jaarlijks wordt door de Raad van Commissarissen bezien of aan PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. opdracht wordt gegeven. Bij de besluitvorming worden de volgende aspecten meegenomen:

- aard van de geboden dienstverlening
- kwaliteit van dienstverlening
- verhouding kwaliteit/kwantiteit van de geboden dienstverlening
- klanttevredenheid

Verleende diensten

In aanvulling op de audit is het toegestaan dat PricewaterhouseCoopers aan Patrimonium woonstichting onderstaand omschreven audit gerelateerde en non-audit services verleent. Zowel de lijst met audit gerelateerde en non-audit services als de lijst met de daarbij geldende voorwaarden (offerteprocedure en/of specifieke goedkeuring door de opdrachtgever) wordt jaarlijks (vooraf) goedgekeurd door de Opdrachtgever.

Audit services

Audit services zijn:

- a. opdrachten gericht op het verstrekken van de accountantsverklaring voor (groeps-) rapportagedoeleinden en met betrekking tot de statutaire jaarrekening(en), de BBSH Kerncijfers en de verslagstaten van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw
- b. werkzaamheden met betrekking tot belastingposities en mogelijke belastingposities en belastingrisico's

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. is aangesteld om de bovenstaande diensten te verlenen en zal jaarlijks door middel van een schriftelijke opdrachtbevestiging de voorwaarden voor zijn audit services vóór aanvang van zijn werkzaamheden communiceren.

Audit gerelateerde services

Audit gerelateerde diensten zijn controlewerkzaamheden of andere werkzaamheden zoals deze door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. verleend worden aan Patrimonium woonstichting. Deze resulteren normaliter in een certificering of een bepaald oordeel naar aanleiding van een onderzoek. De werkzaamheden omvatten:

- a. verklaringen/rapporten met betrekking tot andere door de instelling verstrekte verantwoordingsinformatie
- b. openingsbalans controles bij fusie en overnames
- c. due diligence onderzoeken
- d. advies bij verslaggevingsvraagstukken
- e. speciale IT audits of beoordelingen van ICT
- f. gebruik van specialisten van PwC ten behoeve van de externe controle bijvoorbeeld op het gebied van pensioenen, onroerend goed, verzekeringen en treasury
- g. advisering inzake administratieve organisatie en interne controle

Indien PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. gevraagd wordt om bovengenoemde audit gerelateerde services uit te voeren, dan dient de betrokken partner/director vooraf een schriftelijke bevestiging te verstrekken van de voorwaarden waaronder deze services verricht gaan worden, tenzij de services geacht worden deel uit te maken van de reguliere statutaire accountantscontrole. Voor werkzaamheden die een fee van € 20.000 overschrijden dient de Opdrachtgever het besluit afzonderlijk goed te keuren.

Non-audit services

Deze services omvatten:

- a. belastingaangiften
- b. belastingadvies
- c. treasury adviesdiensten
- d. e-commerce adviesdiensten
- e. corporate finance advisory
- f. risk management en interne controle werkzaamheden
- g. consultancy (alle andere non-audit services)

Voor al deze diensten dient vooraf een schriftelijk voorstel door PricewaterhouseCoopers te worden ingediend met de voorwaarden van de services. Voordat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd is voorafgaande goedkeuring door Patrimonium woonstichting benodigd.

Voor al deze diensten is een offerteprocedure vereist voor werkzaamheden die een fee van € 20.000 overschrijden en als voor de werkzaamheden een fee hoger dan € 20.000 geldt, dan dient de Opdrachtgever het besluit vooraf goed te keuren.

Met betrekking tot punt g wordt opgemerkt dat consultancy opdrachten die PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. op zich neemt, de specifieke goedkeuring van de Opdrachtgever nodig hebben.

Niet toegestane diensten die niet mogen worden uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers

De volgende diensten mogen niet worden uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers.:

- a. waarderingsvraagstukken zoals taxaties, verklaring m.b.t. redelijkheid (fairness opinions) of inbrengverklaringen
- b. interne audit services
- c. het ontwerpen en implementeren van financiële informatie systemen
- d. boekhoud- of andere services met betrekking tot de financiële administratie of de jaarrekeningen
- e. managementfuncties
- f. werving en selectie op managementniveau
- g. intermediair, investeringsadviseur of effecten services

- h. juridische dienstverlening
- i. iedere andere dienstverlening die het bestuur van Patrimonium woonstichting of PricewaterhouseCoopers ongewenst acht

Om te verifiëren of de werkzaamheden van PricewaterhouseCoopers tot één van bovenstaande categorieën behoren, kunt u contact opnemen met de partner/director die verantwoordelijk is voor de jaarrekeningcontrole.

Roulatie van audit partners

Patrimonium woonstichting verlangt van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. een geschikte balans te vinden tussen continuïteit, effectiviteit, efficiency (bijvoorbeeld audit kosten), risk management en onafhankelijkheid.

Roulatie van de leidende (tekenbevoegde) partner van de accountantscontrole van Patrimonium woonstichting is vereist na een periode van maximaal zeven jaar vanaf de datum van aanstelling.

Overname van personeel

Patrimonium woonstichting en PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. hebben de volgende afspraken gemaakt over overname van personeel:

- Patrimonium woonstichting zal zonder vooroverleg geen partners van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. in dienst nemen die in de afgelopen 2 jaar betrokken zijn geweest bij de audit van Patrimonium woonstichting
- PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. zal zonder overleg geen senior management in dienst nemen van Patrimonium woonstichting voor de betrokkenheid bij de audit van Patrimonium woonstichting binnen twee jaar na beëindiging van hun arbeidsovereenkomst met Patrimonium woonstichting.

Verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever

Ieder jaar zal de Opdrachtgever de onafhankelijkheid van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. beoordelen en hiervan verslag uitbrengen. Dit verslag zal alle veranderingen in het beleid of situatie aan de orde stellen.

Verantwoordelijkheid van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Jaarlijks zal PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. in het accountantsverslag een overzicht opnemen van de verrichte audit services, de audit gerelateerde services en non-audit services. Het overzicht zal zowel een beschrijving van de verrichte werkzaamheden als de hoogte van de gedeclareerde bedragen weergeven.

Dit protocol treedt in werking vanaf 10 maart 2008 en wordt tevens gepubliceerd op de website van Patrimonium woonstichting.